EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 03 18
COM(2024) 160 final

2024/0075 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Sąjungos ir Serbijos Respublikos susitarimo dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros Serbijos Respublikoje vykdomos operacinės veiklos pasirašymo Sąjungos vardu

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Viena iš Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros (toliau – Agentūra) užduočių – bendradarbiauti su trečiosiomis valstybėmis sričių, kurioms taikomas Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų reglamentas (Reglamentas (ES) 2019/1896) (toliau – Reglamentas), atžvilgiu, „įskaitant galimą sienų valdymo būrių operacinį siuntimą į trečiąsias valstybes“[1]. Todėl Agentūra, kaip Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų dalis, turi užtikrinti Europos integruotą sienų valdymą[2], kurio viena iš sudedamųjų dalių – bendradarbiavimas su trečiosiomis valstybėmis į Reglamento taikymo sritį patenkančių sričių klausimais, daugiausia dėmesio skiriant kaimyninėms trečiosioms valstybėms ir neteisėtos migracijos kilmės arba tranzito valstybėms[3]. Agentūra tiek, kiek to reikia jos užduotims atlikti, gali bendradarbiauti su trečiųjų valstybių institucijomis, kompetentingomis klausimų, kuriems taikomas minėtas reglamentas, atžvilgiu[4] ir gali vykdyti su Europos integruotu sienų valdymu susijusius veiksmus trečiosios valstybės teritorijoje, jei ji su tuo sutinka.

Reglamento 73 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad aplinkybėmis, kuriomis reikia siųsti Europos sienų ir pakrančių apsaugos nuolatinio korpuso sienų valdymo būrius į trečiąją valstybę, kurioje būrių nariai naudosis vykdomaisiais įgaliojimais, Sąjunga ir susijusi trečioji valstybė turėtų sudaryti susitarimą dėl statuso. Šis susitarimas dėl statuso turėtų būti pagrįstas tipiniu susitarimu, Komisijos parengtu pagal Reglamento 76 straipsnio 1 dalį. Komisija patvirtino šį tipinį susitarimą 2021 m. gruodžio 21 d.[5]

Per Serbijos Respublikos (toliau – Serbija) teritoriją driekiasi vienas pagrindinių neteisėtos migracijos į Europos Sąjungą maršrutų, kuriam būdingas mišrus migracijos srautas. 2023 m. FRONTEX užregistravo apie 99 000 neteisėto sienos kirtimo atvejų prie Europos Sąjungos išorės sienų Vakarų Balkanų maršruto regione ir daugiau kaip 25 000 neteisėto sienos kirtimo atvejų Serbijos ir ES nepriklausančių šalių pasienyje. Neteisėti migrantai yra organizuotų nusikalstamų grupių, neteisėtai gabenančių žmones, taikinys ir kyla didelis pavojus, kad bus pažeistos jų žmogaus teisės. Dėl didelio neteisėtai atvykusių asmenų ir prieglobsčio prašymų skaičiaus kai kurios Europos Sąjungos valstybės narės taip pat patiria didelį spaudimą, todėl būtini bendri, suderinti veiksmai Sąjungos lygmeniu.

2020 m. Sąjunga ir Serbija sudarė susitarimą dėl statuso[6], remdamosi Reglamentu (ES) 2016/1624[7], kuris buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentu. Dėl ribotos Reglamento (ES) 2016/1624 taikymo srities susitarimu dėl statuso grindžiamos bendros operacijos gali būti

---

1 2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/1896 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų 10 straipsnio 1 dalies u punktas (OL L 295, 2019 11 14, p. 1).

2 Reglamento (ES) 2019/1896 71 straipsnio 1 dalis.

3 Reglamento (ES) 2019/1896 3 straipsnio g punktas.

4 Reglamento (ES) 2019/1896 73 straipsnio 1 dalis.

5 Komunikatas COM(2021) 829 „2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2019/1896 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1052/2013 ir (ES) 2016/1624, nurodytas tipinis susitarimas dėl statuso“.

6 2020 m. gegužės 26 d. Tarybos sprendimas (ES) 2020/865 dėl Europos Sąjungos ir Serbijos Respublikos susitarimo dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros Serbijos Respublikoje vykdomų veiksmų statuso sudarymo (OL L 202, 2020 6 25, p. 1).

7 2016 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1624 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 863/2007, Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2007/2004 ir Tarybos sprendimas 2005/267/EB (OL L 251, 2016 9 16, p. 1).

vykdomos tik prie Serbijos sienos su Europos Sąjunga. Vadovaudamasi šiais ribotais pagrindais FRONTEX vykdo bendras operacijas (*Joint Operation Serbia*, anksčiau – *Joint Operation Serbia Land*) prie Serbijos sausumos sienos su Vengrija ir Bulgarija. 2024 m. vasario 12 d. šiai operacijai vykdyti išsiuntus 99 nuolatinio korpuso pareigūnus pagerėjo sienų kontrolė: sumažinta neteisėta migracija ir kovota su tarpvalstybiniu nusikalstamumu.

Įsigaliojus Reglamentui (ES) 2019/1896, kuriuo išplečiama pagal jį sudarytų susitarimų dėl statuso taikymo sritis, 2022 m. lapkričio 18 d. Komisija gavo Tarybos įgaliojimą pradėti derybas su Serbija[8], taip pat su Juodkalnija, Albanija ir Bosnija ir Hercegovina dėl susitarimų pagal naująjį Reglamentą dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros vykdomos operacinės veiklos tose šalyse. 2022 m. lapkričio 30 d. Komisija su minėtomis keturiomis šalimis surengė susitikimą, kuriame joms buvo pristatytos pagrindinės tipinio susitarimo dėl statuso naujovės. 2023 m. rugsėjo 14 d. ir lapkričio 7 d. Komisija Europos Sąjungos vardu surengė oficialias derybas su Serbija dėl susitarimo. Komisija mano, kad Tarybos derybiniuose nurodymuose išdėstyti tikslai pasiekti ir susitarimas yra Sąjungai priimtinas.

Susitarimo projektas nuo tipinio susitarimo dėl statuso[9] skiriasi tuo, kad būrių nariams suteiktas ribotas imunitetas baudžiamosios jurisdikcijos srityje[10], o Agentūros pastatų, patalpų ir turto neliečiamumui taikoma ribota išimtis[11]. Šios nuo tipinio susitarimo nukrypti leidžiančios nuostatos yra priimtinos atsižvelgiant į pripažintą Serbijos kaip Europos Sąjungos šalies kandidatės statusą, taip pat į tai, kad dabartiniame susitarime dėl statuso su Serbija numatytos panašios nuostatos ir pagal tą susitarimą operacijos vykdomos labai sklandžiai, taip pat į tai, kad panašios arba vienodos nukrypti leidžiančios nuostatos buvo priimtos visų Serbijos kaimyninių šalių, pastaruoju metu su Sąjunga vykdžiusių derybas dėl panašių susitarimų, atžvilgiu. Pridedamas pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo sudaro teisinį pagrindą pasirašyti Europos Sąjungos ir Serbijos Respublikos susitarimą dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros Serbijos Respublikoje vykdomos operacinės veiklos.

Šengeno asocijuotųjų šalių padėtis

Šis pasiūlymas pagrįstas išorės sienų valdymo srities Šengeno *acquis*. Vis dėlto Sąjunga neturi įgaliojimų sudaryti su Serbija susitarimo dėl statuso taip, kad jis būtų privalomas Norvegijai, Islandijai, Šveicarijai ir Lichtenšteinui. Siekiant užtikrinti, kad sienos apsaugos pareigūnai ir kiti atitinkami darbuotojai, kuriuos tos šalys siunčia į Serbiją, turėtų tokį patį statusą, koks numatytas būsimame susitarime dėl statuso, prie pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl susitarimo dėl statuso pasirašymo pridėtoje bendroje deklaracijoje turėtų būti išreikštas pageidavimas, kad Serbija ir kiekviena iš tų asocijuotųjų šalių sudarytų panašius susitarimus.

Šiuo sprendimu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kurias įgyvendinant Airija nedalyvauja pagal Tarybos sprendimą 2002/192/EB[12]; todėl Airija nedalyvauja priimant šį sprendimą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas. Pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl

---

8 OL L 300, 2022 11 21, p. 29.

9 Komunikatas COM(2021) 829 „2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2019/1896 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1052/2013 ir (ES) 2016/1624, nurodytas tipinis susitarimas dėl statuso“.

10 Žr. susitarimo projekto 12 straipsnio 3 dalį.

11 Žr. susitarimo projekto 11 straipsnio 5 dalį.

12 2002 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimas 2002/192/EB dėl Airijos prašymo dalyvauti įgyvendinant kai kurias Šengeno *acquis* nuostatas, OL L 64, 2002 3 7, p. 20.

Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį sprendimą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Sustiprinta kontrolė prie Serbijos sienų turės teigiamą poveikį Sąjungos išorės sienų ir pačios Serbijos sienų valdymui. Susitarimo dėl statuso sudarymas būtų susietas su platesnio masto bendradarbiavimo tikslais ir prioritetais, nustatytais Europos Sąjungos ir Serbijos stabilizacijos ir asociacijos susitarime[13]..

Susitarimo dėl statuso sudarymas taip pat galėtų paremti platesnes Europos Sąjungos pastangas ir įsipareigojimus toliau plėtoti bendradarbiavimą ir pajėgumus[14] siekiant prisidėti prie reagavimo į krizes valdymo ir skatinti Sąjungos ir Serbijos konvergenciją užsienio ir saugumo klausimais.

2. TEISINIS PAGRINDAS IR PROPORCINGUMO PRINCIPAS

Šio pasiūlymo teisinis pagrindas yra SESV 77 straipsnio 2 dalies b ir d punktai ir 79 straipsnio 2 dalies c punktas kartu su SESV 218 straipsnio 5 dalimi.

Europos Sąjungos kompetencija sudaryti susitarimą dėl statuso aiškiai numatyta Reglamento (ES) 2019/1896 73 straipsnio 3 dalyje, kurioje teigiama, kad „[a]plinkybėmis, kuriomis reikia siųsti nuolatinio korpuso sienų valdymo būrius į trečiąją valstybę, kurioje būrių (grupių) nariai naudosis vykdomaisiais įgaliojimais, Sąjunga ir susijusi trečioji valstybė, [...], sudaro susitarimą dėl statuso, [...].“

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 3 straipsnio 2 dalį Sąjunga turi išimtinę kompetenciją sudaryti tarptautinį susitarimą, kai jo sudarymas numatytas Sąjungos teisėkūros procedūra priimtame akte. Reglamento (ES) 2019/1896 73 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad susitarimą dėl statuso sudaro „Sąjunga ir susijusi trečioji valstybė“. Todėl susitarimas, kuris turi būti pasirašytas ir sudarytas su Serbija, priklauso išimtinei Europos Sąjungos kompetencijai. Pagal Reglamento (ES) 2019/1896 73 straipsnio 3 dalį siūlomas susitarimas dėl statuso grindžiamas tipiniu susitarimu, kurį Komisija priėmė 2021 m. gruodžio mėn.[15], atsižvelgdama į galiojančio susitarimo dėl statuso su Serbija[16] nuostatas, dėl kurių sutarta anksčiau.

Siūlomo susitarimo nuostatomis neviršijama to, kas būtina jo tikslams pasiekti, t. y. remiamasi tipiniu susitarimu dėl statuso, įtraukiami visi aspektai, būtini nuolatinio korpuso sienų valdymo būrių, siunčiamų į trečiąją šalį, kurioje būrių nariai naudosis vykdomaisiais įgaliojimais, veiksmams vykdyti, visų pirma operacijos aprėptis, nuostatos dėl civilinės ir baudžiamosios atsakomybės, būrių narių užduotys ir įgaliojimai, su atstovybės biuro įsteigimu susijusios priemonės ir praktinės su pagarba pagrindinėms teisėms susijusios priemonės.

---

13 OL L 278, 2013 10 18, p. 16.

14 Pavyzdžiui, mokymas, informuotumas apie padėtį, įranga, reagavimo pajėgumas, pareigūnų siuntimas ir t. t.

15 Komunikatas COM(2021) 829.

16 OL L 202, 2020 6 25, p. 3.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Kadangi tai bus naujas susitarimas, galiojančių priemonių vertinimo ir tinkamumo patikrų nebuvo galima atlikti. Deryboms dėl susitarimo dėl statuso poveikio įvertinti nereikia.

- **Pagrindinės teisės**

Kaip nustatyta Reglamento (ES) 2019/1896 88 konstatuojamojoje dalyje, Komisija įvertino pagrindinių teisių padėtį Serbijoje, susijusią su sritimis, kurioms taikomas susitarimas dėl statuso, ir apie tai informuos Europos Parlamentą

Numatomame susitarime numatytos praktinės priemonės, susijusios su pagarba pagrindinėms teisėms, ir juo bus užtikrinama, kad vykdant veiklą, organizuojamą remiantis susitarimu, pagrindinės teisės būtų visapusiškai gerbiamos. Susitarime numatytas nepriklausomas ir veiksmingas skundų nagrinėjimo mechanizmas pagal atitinkamas Reglamento (ES) 2019/1896 nuostatas, kad būtų galima stebėti ir užtikrinti pagarbą pagrindinėms teisėms vykdant visą veiklą, organizuojamą remiantis susitarimu.

- **Duomenų apsauga**

Kadangi susitarimo dėl statuso nuostatos, susijusios su asmens duomenų perdavimu, iš esmės nesiskiria nuo tipinio susitarimo dėl statuso ir laikantis Reglamento (ES) 2019/1896, dėl šio susitarimo dėl statuso nuostatų nesikonsultuota su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Susitarimas dėl statuso savaime neturi jokio finansinio poveikio. Faktiškai siunčiant sienos apsaugos būrius remiantis veiklos planu, būtų patiriama išlaidų iš Agentūros biudžeto. Būsimos operacijos pagal susitarimą dėl statuso bus finansuojamos iš Agentūros nuosavų išteklių, kaip numatyta pagal Sąjungos metinio biudžeto ciklą.

Sąjungos įnašas į Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros biudžetą yra Sąjungos biudžeto, nustatyto Tarybos išvadose dėl daugiametės finansinės programos, dalis.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Komisija užtikrins tinkamą susitarimo dėl statuso įgyvendinimo stebėseną.

2024/0075 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Sąjungos ir Serbijos Respublikos susitarimo dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros Serbijos Respublikoje vykdomos operacinės veiklos pasirašymo Sąjungos vardu

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 77 straipsnio 2 dalies b ir d punktus ir 79 straipsnio 2 dalies c punktą kartu su 218 straipsnio 5 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) aplinkybėmis, kuriomis reikia siųsti Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų nuolatinio korpuso sienų valdymo būrius į trečiąją valstybę, kurioje būrių nariai naudosis vykdomaisiais įgaliojimais, Reglamento (ES) 2019/1896[1] 73 straipsnio 3 dalimi reikalaujama, kad Sąjunga sudarytų susitarimą dėl statuso su atitinkama trečiąja valstybe pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 218 straipsnį;

(2) 2022 m. lapkričio 18 d. Taryba įgaliojo Komisiją pradėti derybas su Serbijos Respublika dėl susitarimo dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros vykdomos operacinės veiklos Serbijos Respublikoje (toliau – Susitarimas)[2];

(3) šios derybos buvo sėkmingai užbaigtos;

(4) šiuo sprendimu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kurias įgyvendinant Airija nedalyvauja pagal Tarybos sprendimą 2002/192/EB[3]; todėl Airija nedalyvauja priimant šį sprendimą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;

(5) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį sprendimą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas. Kadangi šis sprendimas grindžiamas Šengeno *acquis*, remdamasi to protokolo 4 straipsniu, per šešis mėnesius po to, kai Taryba nusprendžia dėl šio sprendimo, Danija turi nuspręsti, ar jį įtrauks į savo nacionalinę teisę;

(6) šis susitarimas turėtų būti pasirašytas Sąjungos vardu su sąlyga, kad jis bus sudarytas vėliau. Sąjungos vardu turėtų būti patvirtinta pridėta deklaracija dėl Islandijos, Norvegijos Karalystės, Šveicarijos Konfederacijos ir Lichtenšteino Kunigaikštystės,

---

1 2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1896 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1052/2013 ir (ES) 2016/1624 (OL L 295, 2019 11 14, p. 1).

2 OL L 300, 2022 11 21, p. 29.

3 2002 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimas 2002/192/EB dėl Airijos prašymo dalyvauti įgyvendinant kai kurias Šengeno *acquis* nuostatas (OL L 64, 2002 3 7, p. 20).

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sąjungos vardu patvirtinamas Europos Sąjungos ir Serbijos Respublikos susitarimo dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros Serbijos Respublikoje vykdomos operacinės veiklos (toliau – Susitarimas) pasirašymas su sąlyga, kad minėtas susitarimas bus sudarytas.

Pasirašyti numatomo Susitarimo tekstas pridedamas prie šio sprendimo.

2 straipsnis

Sąjungos vardu patvirtinama prie šio sprendimo pridedama deklaracija.

3 straipsnis

Tarybos generalinis sekretoriatas parengia įgaliojamąjį raštą, kuriuo Komisijos nurodytam (-iems) asmeniui (-ims) suteikiami įgaliojimai pasirašyti Susitarimą su sąlyga, kad jis bus sudarytas.

4 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė